

ՏԵՏԲ 18

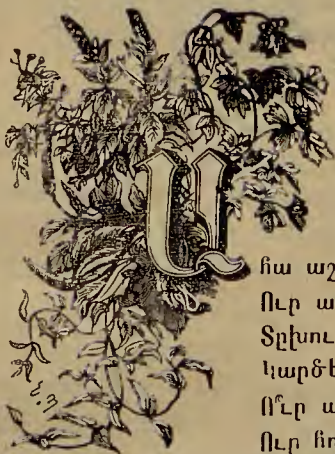
1887

ՎՏՈՐ Զ.

Ա. ՇՈՒՆ

ԱԶՈՒՆ

հա աշուն , անցան աւուրք ամրան շրքեղ
Ուր ամէն ինչ կը փողփողէր գեղեցկագեղ .
Տըխուր աւուրք յաջորդեցին այն օրերուն .
Կարծես արեւն իսկ փոխեց գոյնն իւր վառվռուն :
Ո՛ւր այն մարգեր դեռաբուսիկ , դալարագարդ ,
Ուր հոյլ ի հոյլ կը փնթէին շուշան եւ վարդ .
Սաղարթախիտ ո՛ւր այն անտառք բարձրադիտակ ,

Ուր անըսպառ հնչէին երգք , եւ որոց տակ
Անմեղունակ կուսանք , պարմանք կը շրջէին ,
Խօսակցելով վերայ բնութեան եւ վեհ էին .
Ո՛ւր են ծաղկունքն այն փափկամէջ , անուշաբոյր ,
Ոյց բաժակին թիթեռք տային հազար համբոյր .
Ո՞հ , ըսէ՛ք ինձ , ո՛ւր են հիմա քաղցրածայնիկ
Այն հոգենուագ , Աստուածուսոյց , սիրուն թռչնիկք ,
Մեռա՞ն արդեօք , ըսէ՛ք , արդեօք նոքա մեռա՞ն :
Թէ չէ ինչո՞ւ չեն թռչըտիր երգ ի բերան :

Աշո՛ւն , աշո՛ւն , այդ ամենէն մեզ գրկեցիր ,
Բնութիւնն համայն կարծես ըրիր դու ցան եւ ցիր .
Ինչո՞ւ այնքան հասար արագ , ո՛ր դու անգուծ ,
Ի՞նչ քաղեցիր հարուածներէն այս անօգուտ .
Ամէն բանի խառնեցիր մահ , դառն եւ անլուր ,
Զորացուցիր կանաչագեղ ըզդաշտ , բըլուր .
Թօթափեցան նորաբողբոջ տերեւք ծառոց ,
Որոնք միայն էին թռչնոց բունիկ , որոց .
Յամաքեցան պէս պէս ծաղկունք հաճոյական ,
Վաղաթարշամ անկեալ կոխան ոտից մարդկան ,
Զըկայ թռչնիկ , չըկայ թիթեռ , չըկայ մեղու ,
Հետո հեղեղատ դարձաւ ամէն առուակ առու .
Մեծահատոր , թուխ , գուժաբեր ամպք անհամար
Կը պարփակէն յաճախ ըզպերն երկնից կամար .
Պուրակն անշուք եւ ամայի կարծես կ'ողբայ ,
Այսպէս տիրէ ամենուրեք մահ աներկբայ ,

Եւ սակայն , ո՞հ , չըլանք բընաւ գարունն անոյշ ,
 Կամ ամարան աւուրքըն որ Թըռա՞ն անյուշ .
 Համակերպինք , քանզի նոյն է մահացուին կեանք ,
 Այսօր կ'ապրինք , սակայն վաղը գուցէ չը կանք
 Կ'անցնին տարիք , մարդն իբրեւ խոտ կը Թառամի ,
 Իբրեւ ծաղիկ կ'իյնան վայելք իւր մի առ մի .
 Ամէն բերկրանք իրենց յաջորդ ունին ցաւեր ,
 Ամէն շինուածք պիտի փոխին օր մի յաւեր ,
 Օրէնքն այս է , անփոփոխ բան չըկայ բընաւ ,
 Պիտի անցնի , պիտի մեռնի ինչ որ ծընաւ ,
 Յաշխարհի աստ չիք կատարեալ երջանկութիւն
 Մենք հիւր ենք հոս , զի երկինքն է միայն մեր տուն .
 Բայց , լաւ կամ չար , ըստ իւր վարուց , աստեղաց տակ
 Յետ իւր մահուան մարդ կը Թողու մի յիշատակ ,
 Բարի ապրինք , մեռնինք մաքուր եւ անարատ
 Միւս կենաց մէջ պիտի տրուի մեր վարձքն առատ :

Գառը գիւղ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԽՆՁՈՅՔ

Խեղճ գիւղացի տղեկ մը եկեղեցւոյն մէջ
 օր մը քահանայէն լսած էր թէ՛ մարդ
 դրախտ երթալու համար ուղիղ քալելու
 է : Ինքն ալ ճանբայ ելաւ , միշտ ուղիղ
 երթալով , լերանց վրայէն և ձորերուն
 մէջէն , առանց իւր գծէն շեղելու : Վեր-
 ջապէս , բռնած ճամբան զինքը մեծ քա-
 ղաք մը տարաւ , գեղեցիկ եկեղեցւոյ մը
 ճիշտ մէջտեղը ուր պատարագ կը մա-
 տուցանէին : Բոլոր այդ շքեղութիւնը
 տեսնելով , այնպէս երեւակայեց թէ եր-
 կինքն մտած էր և ուրախութեամբ
 կանգ առաւ :

Երբ արարողութիւնը վերջացաւ , սար-
 կաւազն հրամայեց իրեն օր դուրս ելնէ ,
 բայց նա՛ պատասխանեց . « ո՛չ , դուրս
 չեմ ելներ , վերջապէս երկնից մէջ կը

գտնուիմ և հոս կուգեմ մնալ » : Սարկա-
 ւազն քահանայն կանչելու գնաց և ը-
 սաւ նմա թէ եկեղեցւոյն մէջ տղեկ մը
 կայ որ դուրս ելնել չուզեր և ինքզինք
 Դրախտին մէջ կը կարծէ : « Եթէ այդ-
 պէս կը կարծէ . ըսաւ քահանայն , պէտք
 է հո՞ն թողուլ » : Ատոր վրայ , տղուն
 քով եկաւ և հարցուց նմա թէ աշխատիլ
 կուզէ՞ր : Փոքրիկն աշխատութեան վար-
 ժուած լինելն յայտնեցն յետոյ հաւա-
 նութիւն տուաւ , բայց չուզեց երկինքէն
 դուրս ելնել :

Եկեղեցւոյն մէջ մնաց , և տեսնելով որ
 հաւատացեալք ի ծունր իջած Յիսուս
 մանկան փայտեայ արձանը կը պաշտեն ,
 այնպէս կարծեց թէ այդ իսկ էր բարի
 Աստուածն և ըսաւ պատկերին . « Այն-
 քան տօգոյն ես , ո՛ր Աստուած իմ , ըս-
 տուգիւ այս տեղի մարդիկ քեզի ուտելիք

չեն տար, ամէն օր հացէս բաժին մը պիտի հանեմ ձեզ համար»։ Այն ատեն ձայն մը լսեց որ կըսէր իրեն. «Տո՛ւր անոնց որք անօթի են, և կերակրած պիտի ըլլաս ինձ»։

Եկեղեցւոյն դրան վրայ, աղքատ պառաւ կին մը իւր դողդոջուն ձեռքը անցորդաց կ'երկնցնէր։ Տղեկը հացին կէսը նմա տուաւ, յետոյ արձանին նայեցաւ և իրեն այնպէս թուեցաւ թէ՛ նա կը ծիծաղէր. և արձանը գոհ կ'երեւէր։

Ժամանակէ մը վերջը հիւանդացաւ և ութ օր շարունակ անկողնէն չ'ելաւ։ Ոտքի ելելուն պէս, առաջին գործը եղաւ ի ծունր իջնել Յիսուս մանկան ոտից առջեւ։ Քահանայն որ գաղտնի կերպով կը լրտեսէր զայն, լսեց նորա աղօթքը. «Աստուած իմ, մի դատապարտէ՛ր զիս երկար ատենէ ի վեր զքեզ չ'անուցած լինելուս համար. հիւանդ էի, չէի կրնար ելնել»։

Մունկի վրայ կեցած ժամանակ, քահանայն վրայ հասնելով՝ հարցուց թէ՛ ինչ կ'ընէր. «Ո՛հ, հայր իմ, պատասխանեց, ահա՛ ինչ որ կըսէ ինձ Մանուկն Յիսուս. «Տեսայ քու բարեկամութիւնդ. և այդ բաւ է։ Յաջորդ կիրակի դո՛ւ պիտի դաս ինձ հետ երկնային խնջոյքն»։

Քահանայն զգաց թէ՛ Աստուած կը հրամայէր իրեն հաղորդութիւն տալ խեղճ տղեկին. զայն մի օրուան պատրաստեցուց։ Կիրակի օրը, տղեկը պատարագին ներկայ գտնուեցաւ. բայց հաղորդութեան միջոցին Աստուած իւր քով կանչեց զայն և նստեցուց երկնային խնջոյքին մէջ։

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ԱՂՔԱՏ ԿՈՅՐՆ ԵՒ ՎԻՐԱԿՈՐԵԱԼ

ՁԻՆՈՒՈՐԸ

Հայր Թովմաս տկար ծերուկը քսան տարեկան հասակէն ի վեր կոյր էր։ Իր այս դժբաղտ վիճակին մէջ աղքատութիւնն ալ վրայ հասաւ։

Այն օրէն ի վեր որ դիպուածով կուրցաւ, ալ չէր կրնար աշխատիլ, և ապրելու ճամար կը մուրար։ Ամէն օր մինչեւ իրիկուն, քաղաքէն դուրս ծառի մը տակ նստած, անձրեւի, ցուրտի, տաքի և խիստ շատ անգամ ալ անօթութեան կը դիմանար։ Թէպէտ և ընտրած տեղը խիստ բանուկ, բայց և այնպէս մեծ դժուարութիւն կը կրէր իր աղքատ վիճակն բարւոքելու համար։

Հայր Թովմաս, մանաւանդ շատ խըղճալի էր զԱստուած չճանաչելուն համար. չէր գիտեր խեղճն որ Փրկչին հարկաւորութիւն ունէր և չէր զգար որ օր մը իր անմահ հոգին Դատաւորին առջև պիտի ներկայանայ։

Աստուծոյ դէմ կը տրտնջար միշտ, իր բաղդին վրայ կ'ողբար. բարեպաշտութեան ճաշակը բնաւ առած չէր եւ այսպէս իր անգործութեան ու ցաւոց օրերը երկար և շատ տարիներ տևելով, ո՛չ քրիստոնէական յուսոյ նշոյլ մը և ո՛չ խաղաղ մտածմունք մը իւր սիրտը կ'ուրախացնէին։ Ո՛հ, հակապատկեր տեսարան կենաց։ Ո՛րքան բարերար կը համարուէր այն մարդը որ այսքան զբաղեալ անցորդներու մէջէն Յիսուսի Քըրիստոսի սիրով վառեալ մերձենար անոր և պատմէր նմա Տիրոջ ողորմութիւնները և զղջացեալ մեղաւորաց աներկփայլի փրկութեան վրայ զանի համոզէր։ Բայց ա՛ւաղ այս նիւթերուս վրայ խօսելու համար մէկը չէր մօտենար թշուառին քով և այնպէս իւր անտարբերու-

թեան և անհաւատութեան մէջ կը
թողուին մնալ և առաւել ևս ընկղմիլ,
որուն համար Ատուծոյ առջեւ պիտի
պատասխանէր :

Օր մը, որ չափազանց տաք կընէր,
Թովմաս բոլորովին վատած, սովորակա-
նէն աւելի տրտնջալով իւր բաղդին վը-
րայ դառնապէս կը հեծէր :

Վիրաւորեալ զինւոր մը որ բազում
աշխատութեամբ գետնի վրայ սողալով
իւր գիւղը երթալու դիտաւորութիւն
կ'տածէր, ծառին մօտեցաւ որուն հո-
վանաւոր ոստերը զԹովմաս արեւուն տա-
պէն կ'պահպանէին, հոն կանգ առաւ,
ճակատը սրբեց և Թովմասին մօտենալով
ըսաւ, « Աստուած օրհնէ զքեզ եղբայր
իմ, կուզէ՞ք որ քիչ մը հանգչիմ, եր-
կայն ճանապարհէ կ'գամ քիչ մը հան-
գըստութեան պէտք ունիմ :

Թովմաս զարմացած պատասխանեց,
« Այո նստեցէք և ո՞վ էք դուք :

— Զինւոր մ'եմ, պատասխանեց, որ պա-
տերազմին մէջ վիրաւորուեցայ և գիւղ
կ'դառնամ, ուր եթէ Տէրը կամենայ այս
գիշեր կ'հասնիմ, բայց շատ կամաց կ'եր-
թամ և այնքան հոգնած եմ որ քիչ մը
հանգչիլ կ'ուզեմ, այսպէս ըսելով նստաւ,
գլխարկը հանեց, և պարկը քովը դնելով
վշտակցութեամբ մը Թովմասին նայեցաւ
« Կոյր էք . խեղճ եղբայր իմ ըսաւ, Աստ-
ուած ձեզի մեծ կեանք և համբերու-
թիւն պարգեւէ որ կարող լինիք այդ
դժբաղդութեանց տոկալ :

Թովմաս դառնութեամբ մը պատաս-
խանեց,

— Երբ այս թշուառութիւնը վրաս
հասաւ. Աստուած հետս չէր և բնաւ
չեմ յիշեր որ հետս ըլլայ, որովհետեւ
կ'չարշարուիմ, թշուառ եմ և ամեն բա-
նէ զուրկ. Աստուած ակնածութեանս
դէմ հաստատապէս անարդար է :

— Ո՛հ, այդպէս մի խօսիք, Աստուած
բարի է և առանց նպատակի չէ որ ըզ-
մարդիկ կ'ենդէ. Կը տեսնեմ որ տակաւին
Անոր գթութիւնը և ուղղութիւնը չէք
ճանչնար, կուզէ՞ք որ ձեզի պէս աղքատ
և մեղապարտ զինւոր մը պատմէ ձեզի
ինչ որ Աստուած իրեն ըրաւ :

Թովմաս հաւանեցաւ, խորհելով որ
այս պատմութիւնը քիչ մը իր ձանձրոյ-
թը կը փարատէ :

Զինւորը սկսաւ այսպէս խօսիլ. « Քը-
սան տարեկան հասակէս ի վեր զինւոր
եմ, իմ բարի և հաւատարիմ ծնողքս զիս
Աստուծոյ երկիւղին մէջ մեծցնելու հա-
մար աշխատեցան, մանկութենէս Փրկչին
և յաւիտենական երանութեան վրայ կը
խօսէին ինձ զորս մարդիկ անորմէ ըն-
դունելու կ'սպասեն : Բայց իմ չար և ա-
պըստամբ սիրտս ո՛չ անոնց տուած կըր-
թութեան և ոչ օրինակներուն կ'ախոր-
ժէր, թեթեամիտ էի և խաբեայ, ա-
ռանց ծնողացս բնաւ չէի աղօթէր, բայց
և այնպէս գիշերային և առաւօտեան ա-
ղօթքներու ժամանակ անոցմէ զատուիլ
չէի յամարձակեր : Երբոր բաղդը սահմա-
նեց որ ծնողացս քովէն բաժնուիմ, ան-
դադար կը լային մտածելով որ կ'երթամ
ամեն տեսակ վտանգներու և գէշ ընկե-
րութիւններու մէջ որոնցմէ պիտի պա-
շարուէի անշուշտ, շատ խրատներ տը-
ռին ինձ, և շատ յանձնարարութիւն-
ներ ըրին աղաչելով որ օր մը առանց ա-
ղօթելու չ'անցնեմ :

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ Խ. ՇԱՀՈՒՄԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՃԱԿԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԱՆՁԻՆՔ

Զարեմ Վանե
Արաքսի Սօֆի
Մաքրիկ Մայրը
Աբահ մը, սեղան եւ աշտաներ

Տեսիլ Առաջին

ԱՐԱՔՍԻ, ՄԱՔՐԻԿ

Մաքրիկ. — Գօտիս չի կենար :

Արաքսի. — Կեցիր որ շտկեմ :

Արաքսի. — Սօֆիին փոխ տուի :

Մաքրիկ. — Ինչո՞ւ :

Արաքսի. — Վասն զի կը փափագէր :

Մաքրիկ. — Եթէ ինքը ըլլար՝ չ'էր

տար :

Արաքսի. — Ես այդպէս չ'եմ կարծեր :

Մաքրիկ. — Ան զարդարանքը շատ կը

սիրէ :

Արաքսի. — Դու ի՞նչ կը սիրես սիրու-
նիկս :

Մաքրիկ. — Զուարճանալ :

Արաքսի. — Վիճակահանութիւնը քեզ
կը զուարճացնէ, անանկ չ'է՞ :

Մաքրիկ. — Խոշար գնդասեղ մը հար-
կաւոր է :

Արաքսի. — Ես ունիմ :

Մաքրիկ. — Բու կասած կապդ ալ չի
պիտի կենայ :

Արաքսի. — Ան կը կենայ :

Մաքրիկ. — Գնդասեղը միտս չ'սթեմ :

Արաքսի. — Մի վախճար. ահա՛ եղա :

Ա՛լ վար չ'իյնար :

Մաքրիկ. — Վիճակահանութիւնը քա-
ջելու համար ինչո՞ւ տանթէլայէ գեղե-
ցիկ թիկնոցդ չի դրիր :

Մաքրիկ. — Շատ ուրախ եմ, վասն
զի դեռ չ'եմ տեսած :

Արաքսի. — Ո՛չ ալ ես :

Տեսիլ երկրորդ

ՆՈՅՆՔ, ՍՕՖԻ

Մաքրիկ. — Ի՛նչպէս գեղեցիկ ես :

Սօֆի. — Այս երեկոյ հիւր կայ, վասն
զի մայրիկը ըսաւ որ երկու վիճակահա-
նութիւն պիտի ըլլայ, մին մեզի համար
և միւսն ալ քաջել պիտի տանք :

Մաքրիկ . — Պիտի սովորինք թէ ի՛նչ-պէս կ'ընեն :

Սօֆի . — Ես կապոյտ շրջագգեստս հագայ :

Մաքրիկ . — Եւ Արաքսին կրկնոցը :

Սօֆի . — Իմինս շատ դեղին էր :

Մաքրիկ . — Հսե՛լ է ամենքս ալ պիտի շահինք :

Արաքսի . — Թերեւս : Մայրիկը զամենքը կը մտածէ :

Սօֆի . — Ես շատ բաղդ ունիմ :

Մաքրիկ . — Բաղդ ունենալդ ինչէ՞ն հասկցար :

Սօֆի . — Անկէց հասկցայ որ , երբ բանի մը փափագիմ , Արաքսի կուտայ :

Արաքսի . — Բայց վիճակահանութեան ատեն յաջող թիւ մը չ'եմ կրնար տալ :

Սօֆի . — Պիտի տեսնես չոր ամենէն գեղեցիկ պարգեւը ինձի պիտի ելլէ :

Մաքրիկ . — Ինձմէ վերջը սիրելիս :

Սօֆի . — (Արաքսիին) Քուրիկ , եթէ քու պարգեւդ իմինէս գեղեցիկ ըլլայ , կը փոխե՞ս :

Մաքրիկ . — Ինձի հետ ալ , հէ՞ , Արաքսի :

Արաքսի . — Ամէն բան կ'ընեմ , որպէս զի դո՛ւ ըլլաք :

Մաքրիկ . — (Զայն կը համբուրէ) Շատ սիրուն ես :

Սօֆի . — Եղբայրներս ինչո՞ւ չեն գար : Վիճակահանութիւնը հիմայ պիտի սկսի :

Արաքսի . — Դեռ ո՛չ :

Սօֆի . — Ապահով եմ որ վահէ կը կարծէ թէ ամեն բան ինք պիտի շահի :

Մաքրիկ . — Եւ Զարէհ ալ անոր վրայ պիտի խնդայ ամէն ատենուան պէս :

Արաքսի . — Եւ սակայն աւելի ախորժելի է իրարու հետ անուշ վարուիլ :

Սօֆի . — Ա՛հ , եթէ գեղեցիկ ժապաւէն մը շահէի..... :

Մաքրիկ . — Հապա ե՞ս..... Դու միշտ

զարդարանք կը մտածես :

Սօֆի . Վասն զի մարդս կ'աղւորցնէ :

Մաքրիկ . — Ո՛չ , եթէ տգեղ ըլլայ , աւելի աչքի զարնել կուտայ :

Սօֆի . — Բայց ես տգեղ չ'եմ :

Մաքրիկ . — Ոչ ալ ես . բայց կարելի է որ տգեղնաս , երբ որ պառաւիս :

Արաքսի , — Շատ պառաւներ կան որ գեղեցիկ են . մեծ մայրիկը չէ՞ք տեսնար :

Սօֆի . — Գտակը ի՞նչպէս կը վայլէ երեսին :

Մաքրիկ . — Ես աւելի կ'ընտրեմ նորատի մնալ :

Տեսիլ երբորդ

ՆՈՅՆՔ , ԶԱՐԷՀ , ՎԱՀԷ

(Զարէհ կը հրէ իւր եղբայրը , որ իւր ձեռքէն պիտի չ'անջնայ)

Զարէհ . — Հանդարտ կը կենա՞ս :

Վահէ . — Տեսա՞ր որ քենէ ուժով եմ :

Զարէհ . — Թեւով : Ոչ թէ գլխով :

Վահէ . — Երբոր ես ալ քու տարիքդ ըլլամ , քենէ շատ բան կը գիտնամ :

Արաքսի Մի՛ կուրիք այդպէս , սիրելիներս :

Զարէհ . — Ասանկ լակոտ տեսե՞ր էք :

Վահէ . — Հապա ասանկ իմաստա՞կ :

Պէտք է որ կեղծամ եւ ահնոց դնես : (Ամենքը կը խնդան) :

Զարէհ . — Ահնոց պիտի դնեմ , երբ որ բաղմարուեստեան դպրոցը մտնեմ :

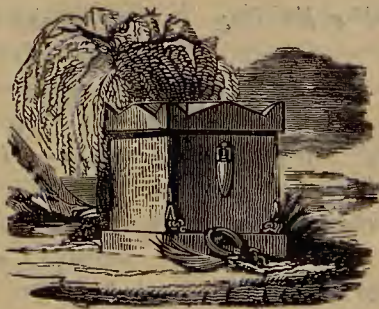
Վահէ . — Կամ երբ որ վարժապետ ըլլաս : (Զարէհի փողպատի ծայրը կը քաշէ ու կը քակէ զայն) :

Զարէհ . — Ըրածդ աւանակութիւն է : Զգուշացի՛ր :

Արաքսի . — (Զարէհի քով երթալով) , Կեցի՛ր կապեմ , բան մը չկայ , վահէ դեռ տղայ է :

(Շարունակելի)

Ա. Ռ.

ՄԻՔԱԷԼ ԵՓԵՆՏԻ ԱՇՃԵԱՆ

Ի ՄԱՀ ԻՒՐ ԵՌԱՄԵԱՅ ՄԱՆԿԱՆ

ՅՈՎՍԷՓԱՅ ԱՇՃԵԱՆ

Կայծակ , մերիկ , փոթորիկ ,
Յուզեն զայերս . և ըզժով
Յոր նաւ մարդկան՝ մեղմ հովով .
Յառաջանայ անգորրիկ :

Եւ կամ կարկուտ ու խորշակ ,
Գան ջախջախել ըզժաղիկ ,
Որ պարգեւէր խաղաղիկ
Իւր թոյրն ու բոյրն անուշակ :

Այսպէ՛ս են կեանք . — Սուգ ու լաց ,
Յետ հրճուանաց և խնդից .
Մըռայլ գիշեր թախծալից՝
Յետ շողերուն երկնասլաց :

Բաղդին վըճի՛ր անայլայլ ,
Ծիծաղն առ վիշտ , լոյսն առ մոլթ
Յաջորդեն , և ժայռ ու խութ
Դիպին ի մեր մէն մի քայլ :

Մինչեւ վայրկեանն այն յետին ,
Յորում , դիտ՛կ անկենդան ,
Կ'երթամք եւ մեք՝ ի մըթան՝
Ի հոգ դառնալ վերքատին :

Այլ Հաւատն , այն վրե՛ժմ ջահ ,
Որով քեռնու մեր հոգին ,
Յոյց տայ մեզ մի կեանք անգին ,
Յերկինս , անգըր քան ըզմահ :

Մի կեանք , անվերջ և անճառ ,
Ուր՝ այս ցաւոց փոխարէն ,
Պիտի շնորհէ մեզ Որ Էն ,
Կենցաղ մ'անմահ , պերճ , պայծա՛ռ :

Ապրիս յերկրի աստ և դու ,
Եւ այժմ , ի մահ քո մանկան ,
Ըզգաս , աւա՛ղ , թէ ո՛րքան
Բաղդին հարուածն է՝ ազդու :

Որ դայ զարնել անխընայ
Որդեղուրի յարկդ ընտանի ,
Ուր՝ իբր ի մի զընտանի՝
Սրտեզ արե՛ւն կ'ընթանայ :

Եւ ուր անշուշտ շուրթդ անահ
Ժըտի ինքնին առնել հարց ,
Թէ՛ առ Ոչինչն է՞ր այս դարձ ,
Է՞ր ծընունդ , կեանք , — ապա Մո՛հ... :

— Ողբք և դանգատք են ի զուր...
Խորհուրդն է խոր , անթափանց ,
Ձերդ ովկէան մ'ոյր ափանց
Ձը մերձեանար մեր հէդ կուր... :

Կ'անցնի՛ ձըմեռն... — ի դարնան
Բացուի նորէն կարմիր վարդ...
Կը հիսուին բոյնք , ու զըւարթ ,
Թուշուք ալ անդ կը դառնան... :

Վանդակն — որսանն — է թափուր ,
Յովկէփդ՝ որ անդ ճըլուըլար՝
Այժմ ընդ հրեշտակս առնու պար ,
Եւ իւր , ձայնիւ հեշտալուր ,

Դրախտին մէջէն այն դալար ,
Առ ձեզ խօսի նա քաղցրիկ ,
— « Մի՛ լար , ես հոս եմ , մայրի՛կ ,
Հայրի՛կ , ես հոս եմ , մի՛ լար... » :

ԱՂԵՔ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԸՐՈՒՆԵՍ ՏՆԵՏԵԿ ՅՕՅԵԼՈՒ

ՄԱՍՆ Բ.

ԵՐՓՆԱԴՐՈՒԱԳ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Տ Ա Խ Տ Ա Կ

Երփնադրուագի համար կ'գործածուին գրեթէ թիթեղի հաստութեամբ բարակ տախտակներ :

Ամեն տեսակ երփնադրուագի գրութիւն իրեն յատկացեալ գոյներն ունին : Կան այնպիսի տախտակներ որք ուղղած գոյնն ի բնէ ունին , բայց երբ հարկ ըլլայ ունենալ այնպիսի գոյներ ունեցող տախտակներ որք մեր երկիրներուն մէջ չեն գտնուիր , այն ժամանակը պէտք է տախտակները ներկել :

Նոյնպէս պէտք է որ տախտակը իր ամբողջ տարածութեան մէջ հաւասար հաստութիւն ունենայ , ապա թէ ոչ աշխատութեան միջոցին մեծ դժուարութեանց կը հանդիպիք : Սոյն պարագային մէջ մեքենայի միջոցաւ ճեղքուած տախտակներն աւելի յարմար և լաւ են : Կարելի եղածին չափ տախտակ պէտք է գործածել , ապա թէ ոչ յօշելէ վերջ տախտակը չորնալով ծաւալը կ'փոքրնայ , որով կտորներու հաւասարութիւնն կը խանգարի : Վերջապէս պէտք է միշտ նախընտրել կարծր տախտակներն որք խոնաւութենէն չուտով ուռնալու անպատեհութիւնը չունին :

Տախտակները պատրաստելու կերպը . — Արդէն ըսինք թէ երփնադրուագի համար գործածուած տախտակներն շատ բարակ լինելով միշտ կտորելու ենթակայ են , այս պատճառաւ պէտք է զանոնք հաստատել 3-4 հազարորդամեթր հաստութիւն ունեցող ճերմակ տախտակի մը

վրայ , առանց այս նախահոգ զգուշութեան տախտակներն պիտի կտորէին , մանաւանդ երբ յօշման մեքենան գործածուելով մաշուած ու մեծցած է այն ծակը ուսկից սղոցն կանցնի ,

Սոյն պարագային մէջ ուրիշ նոր անպատեհութիւն մը ևս չծագելու համար՝ հարկ է սղոցին ելեւէջ շարժմամբ աւրընուած ծակը տախտակի կտորով մը գոցել և քչիրով նոր ծակ մը բանալ :

Այժմ տեսնենք թէ ինչպէս պէտք է տախտակները միացնել . ընդհանրապէս այս գործողութիւնը կատարելու երկու կերպ կայ , մին գամերու և միւսը խէժի միջոցաւ :

Առաջինն որոյ գործողութիւնը աւելի պարզ է , արդէն յօշման մասին մէջ երկու տախտակ միասին յօշելու կերպին վրայ խօսած ժամանակ բացատրեցինք : Բայց պէտք է գիտնալ որ այս կերպը երփնադրուագի համար այնքան լաւ չը յարմարիր , վասն զի ստէպ կ'պատահի որ գամերը գամելու միջոցին տախտակը կ'ճայթի՝ խիստ բարակ լինելուն պատճառաւ , ասկէց զատ երփնադրուագի օրինակներն յօշման օրինակաց նման աւելորդ մասեր չունենալով գամերը միայն օրինակին բոլորտիքը գտնուած պարապ տեղերէն կրնան գամուիլ . որով մէջտեղը իրար միացած չ'լինելով յօշուած ժամանակ տախտակները կ'կտորին :

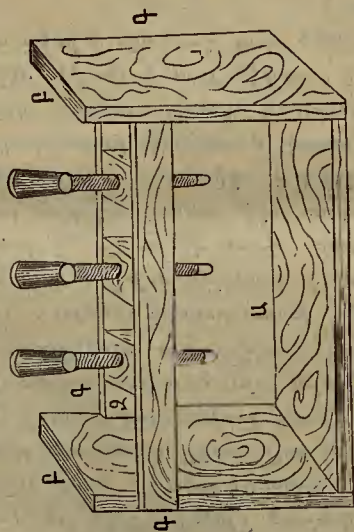
Արդ՝ այս անպատեհութիւններէն զերծ մնալու համար՝ լաւագոյն է երկրորդ կերպն գործածել որ նոյնպէս բաւական զգուշութիւն կ'պահանջէ :

Նախ կ'առնենք 1-2 հազարորդամեթր հաստութիւն ունեցող օրինակին մեծութեամբ սպիտակ տախտակ մը , վրան խէժի կաթիլներ կ'կաթեցնենք՝ իրարու մօտ , յետոյ թերթ մը թուղթ տախտակին վրայ կ'փակցնենք . այս թղթին վրայ ևս խէժի կաթիլներ կաթեցնելէ յետոյ

տոյ բարակ տախտակի թերթերէն մին վրան կ'դնենք . ի վերջէ այս տախտակի թերթին վրայ ևս քանի մը կաթիլ խէժ կը կաթեցնենք և վրան կը փակցընենք թերթ մը թուղթ , և այսպէս շարունակաբար քանի տախտակ որ ուզուի միասին յօշկու համար :

Տախտակները իրարու վրայ դնելէ յետոյ՝ ամրողջն միասին մամլոյ տակ կը ճնշենք մինչև որ լաւ մը չորնայ , ապա վրան կը բակցնենք օրինակն և կրկին մամլոյ ներքեւ կ'ճնշենք :

Փակցուած տախտակները ճնշելու մամուլ . — Քանի որ միշտ իրարմէ տար-

Պատ. 1

բեր մեծութեամբ երկնադրուագի իրեր կ'չինենք ի հարկէ անկարելի է մէն մի առարկայի մեծութեան չափով մամուլ ունենալ , ուստի պէտք է ճարել այնպիսի մամուլ մը՝ որ ծառայէ ունէ մեծութեամբ իրեր ճնշելու .

Այս տեսակ մամուլ մը չինելու համար (Պատ. 1) պէտք է նախ առնել 4 հարիւրորդամեթր հաստութեամբ Ա. քառակուսի տախտակ մը , որ 20 հարիւ-

րորդամեթր երկայնութիւն և 76 հար. երկայնութիւն ունենայ , յետոյ երկու կողմերը կեդրոնահայեաց ուղղութեամբ հաստատել ԲԲ տախտակները որ 25 հարիւրորդամեթր բարձրութիւն ունին : Այս երկու կեդրոնահայեաց տախտակներն իրար կ'միացնեմք ԳԳ տախտակներու միջոցաւ , որ 5 հարիւրորդամեթր լայնութիւն ունին և որոց ներքին կողմը ակօստձեւ է :

Պատ. 2

Երկու ծայրերը դուրս ելած քառակուսի տախտակի մը մէջ անցուած է տախտակէ պտուտակ մը (Պատ. 2) զոր կարող ենք ըստ կամքս դարձնելով վար իջեցընել կամ բարձրացնել : Այս դուրս ելած մասերն ԴԴ կ'դնեն ԶԶ աւանդներուն մէջ (Պատ. 1) ուր դիւրութեամբ կ'սահին աջ և ձախ և զորս կըրնանք ուղուած ժամանակ իրարու մօտեցընել կամ իրարմէ հեռացնել :

Երեք պտուտակ կ'բաւեն այս մեծութեամբ մամլոյ մը համար , աւելի երկայն մամուլի մը համար կարելի է չորս կամ հինգ պտուտակ գործածել :

Այս տեսակ մամլոյ մը միջոցաւ կարող կ'ըլլանք ունէ է իր ճնշել մէկ , երկու կամ երեք պտուտակներն՝ գործածելով , իրեն մեծութեան համեմատ :

ՅԱԿՈԲ Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
(Շարունակելի)

ԹՉՈՒԿՆԵՐՈՒ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

Մօսկուայի մէջ , տօքթօս Պէնզէկըրի հեղինակութեամբ խիստ հետաքրքրաշարժ գործ մը հրատարակուած է որ կը նկարագրէ ամբողջ թղուկներու ընտանիք մը : Հայր մը և մայր մը , մեծ , բարձրա-

Հասակ, ունեցած են ինն զաւակներ որոց երեքն մեռած են մանկութեան ժամանակներն (առաջինն, ութերորդն և իններորդն) որոց վեցերորդն, եօթնամեայ աղջիկ մը գրեթէ միջահասակ է : Միւսներն որոց անդրանիկն տասն և վեց ամեայ է, ամենքն ալ թզուկներ են :

Աւասիկ իրողութիւնն. բայց օգտակար է տալ աստ մի քանի մանրամասն տեղեկութիւններ այդ հազուադէպ ընտանիքին վրայ որ գիտական տեսակետով իր հետաքրքրական կողմերն ունի :

Այդ տղայոց հայրն, Քառնի կրկօրիկից Գօքիգքի, ծնեալ ի ՔիէՎ, յիսունամեայ է, հասակին բարձրութիւնն է 1.79 մէթր, յաղթանդամ է. առողջ և ղնդերային մեծ զօրութեամբ մը օժտեալ : Նախնական ուսմունքն առնելէն յետոյ մտաւ տասն և հինգ ամեայ ՔանէՎի մայր եկեղեցւոյն մէջ իբր դպիր :

Տասը տարիէն վերջ, քսան և հինգ ամեայ, ամուսնացաւ : 1885 ին, ուղեւորութիւն մ'ըրաւ ի Ս. Բէթէրսպուրկ, իր ընտանեօք : Իր մեծ հայրն և հայրը մեռած քառասնամեայ սաստիկ տենդէ մը, մեծ և յաղթանդամ էին. իւր մայրն, ութսունամեայ, դեռ կ'ապրի :

Իւր չորս եղբայրներն և երկու քոյրերըն, ամենքն ալ իրեն չափ բարձրահասակ, դեռ կ'ապրին : Իւր քոյրերէն մին տասն և մէկ հաս բարձրահասակ զաւակներ ունի :

Իւր վեց հօրեղբայրներէն երեքն միայն կը յիշէ :

Պ. Քօզլթէգքի առողջ և բարձրահասակ անդամներէ բաղկացեալ ընտանիքի մը կը վերաբերի : Ըստ իւր մօր պատմութեանց, գիտէ ինք թէ՛ ութը տարեկան հասակին մէջ այնքան սաստիկ կերպով քօլէռայէն բռնուած է որ պահ մը մեռած կարծած են, Այն օրուընէ հետէ բնաւ ծանր հի-

ւանդութեան ենթակայ եղած չ'է, մի քանի ամիսներէ ի վեր միայն վրան տեսակ մը տկարութիւն կայ, Տնիէբեր գետոյն սառոյցներուն վրայ սահելուն պատճառաւ : Իւր սնունդը բոլորային է. խիստ քիչ անգամ միս և ձուկ կ'ուտէ : Իւր կինը Կավրիլօվնա Կօքիգքաճա ծնեալ կըրիմէվիզ միջահասակ է, այսինքն 1.54 մէթր բարձրութիւն ունի : Իւր հօրը հասակը 1.55 մէթր էր : Մայրն բարձր էր : Ութ զաւակ ունեցան որոց երկուքը միայն դեռ կ'ապրին : Իրենց ծնողքն խիստ առողջ և բարձրահասակ անձեր են եղեր : Ինչպէս կը տեսնուի, այս ընտանիքին մէջ երբէք թզուկ եղած չ'է :

Տիկին Կավրիլօվնա տասն և ութ տարեկան հասակին մէջ ունեցաւ իւր առաջին զաւակն : Ինն որդիներ եւս ունեցաւ զորս ամենն ալ ինք իւր կաթովն սընուցանեց : Առաջինն, ութերորդն և իններորդն, ինչպէս ըսինք, մեռան : Վեցերորդ զաւակն, վեց տարեկան և տասը ամսու աղջիկ մը, միջահասակ է (1.16) : Եօթներորդ տղեկն, նա եւս աղջիկ մը, չորս տարեկան և երկու ամսու մէկ մէթր բարձրութիւն ունի. անկարելի է հաստատել թէ՛ թզուկ մ'է. կրնայ տակաւին մեծնալ :

Միւս տղայոց համար այսպէս չ'է : Երկրորդն, Թի.օՖանէ, տասն վեց տարեկան և տասը ամսու 971 հազարերորդամէթր բարձրութիւն ունի :

Երրորդն, Նի.օՖիլա, տասն և չորս տարեկան աղջիկ մը, 102 հարիւրերորդամէթր բարձրութիւն ունի : Մարիցա չորրորդ, տասն և մէկ տարեկան և տասը ամսու, 955 հազարերորդամէթր բարձրութիւն ունի : Միլաաիէ, ինը տարեկան մանչ մը 92 հարիւրերորդամէթր բարձրութիւն ունի : Բոլոր այս աղայք չորս տարեկան հասակնուն մէջ դադրած են մեծնալէ :

Ինչպէս պատկերը կը ցուցնէ խիստ ուրոշ կերպիւ կը տեսնուին ծնողաց մեծութիւնն, չորս առաջին տղայոց թըզուկ լինելն, հինգերորդին միջահասակ լինելն և փոքրիկ տղեկին տղայական ձեւերն որ տակաւին թզուկի մը երևոյթն

խաղոյն մազեր և շագանակագոյն աչեր, Բոլոր այս տղայոց մտաւորական կարողութիւններն ստուգիւ զարմանալի են. առանց ուէ դպրոց մը յաճախած լինելու կրնան կարդալ և գրել ռուսերէն լեզուաւ. սլաւերէն կը կարդան, սըր-

Թգուկներու քնտանիք մը

չընծայէր: Ամենքն ալ կը ներկայացընեն բաց ի վերջին երկու աղջիկներէն, թզուկի տիպար մը մանաւանդ մանչոց անդրանիկն. խոշոր գլուխ, խոշոր որովայն, կարճ անդամներ, ծերութիւն կանխահաս, դէմքի վրայ խորշոմներ, սպիտակ վարդագոյն զով դէմք մը, թը-

բազան պատմութիւններ գիտեն, բազմաթիւ աղօթքներ, երգեր և առակներ գոց գիտեն, կրտսերագոյնն ի մանչոց, խիստ ճարտար պարող մ'է. աղջկունք ձեռագործական աշխատութեանց մէջ յաջողակ են. կատարեւապէս կը կարեն և գեղեցիկ պրօստեններ կը շինեն: Այժմ.

Մօսկուայի մէջ, շնորհիւ դաստիարակի մը, խիստ մեծ յաջողութեամբ կ'ուսանին ֆուսներէն, գերմաներէն լեզուներն, ինչպէս նաև ջութակ և սլար : Պէտք է յաւելուլ նաև թէ՝ անդրանիկն, թէօֆանէ, սկսած է տխուր դէմք մ'առնուլ, մինչդեռ տապալակահասակին մէջ ուրախ և զուարթ էր :

Ամենքն խիստ քիչ ախորժակ ունին,

Մի քանի բառ ևս ուրիշ թղուկի մը վերայ, Պալթազար Զիմմերմանի վրայ, որ ինքզինք իշխան տիտղոսով մկրտել տընւած է :

Պալթազար ծնաւ ի Զուիցերիա, առողջ և կորովի ընտանիքէ մը : Ութն եղբայր և քոյր ունէր ամենքն ալ միջահասակ : 1881ին, տասն և վեց տարեկան հասակին մէջ, իւր հասակին բարձ-

Պալթազար Զիմմերման իշխան

մարտողութիւննին ընդհանրապէս լաւ կը կատարուի : Իրենց քունը թեթեւ և կարճ է. օրը հազիւ մէկ կամ երկու անգամ կը ննջեն : Իրենց բնաւորութիւնը չափազանց քաղցրաբարոյ և հանգարտ է : Կարի հնազանդ են և կարծես թէ Վամբ չ'ունին :

Ահաւասիկ բարձրահասակ ծնողք մը որոց զաւակունք ճշմարիտ թղուկներ են :

Թուիւնն էր 76 հարիւրորդամեթր և ծանրութիւնն 2 քիլօկրամ : Նշանաւոր թղուկ Պալէեն 2 հարիւրորդամեթր աւելի փոքր էր : Գլուխը խիստ խոշոր է, որովայնն ոչ այնքան զարգացեալ. բազուկներն քիչ մը կարճ են : Ճակատն առջեւի կողմէն լայն է. աչերն մեծ, բերանը փոքր, քիթը կարճ : Իր շարժմունքն յամր և յաճախակի են : Թօմ

Բոլա գաճաճին պէս հպարտ երևոյթ մը չունի. զգայուն է: Իր ընտանեաց մէջ ինքն է ամենէն զուարթ և սիրասուն երևոյթ ունեցողն: Կրնայ գրել գերմաներէն և քիչ մը իտալերէն գիտէ: Դաշնակի ընկերակցութեամբ լգեղեցիկ կերպիւ կ'երգէ, Սոյն փորձերն ներգործած են շնչառութեան վրայ, որովհետեւ առաջ բաղկերակի զարկն ամեն մէկ վայրկեանին 70-75 էր, մինչեւ այժմ 110:

Սոյն թղուններն, նկարագրեալ Տօքթ., Պէգէնքըրէ, կարի հետաքրքրական երևոյթ մը կ'ընծայեն բանալով ուսումնասիրելու նոր հորիզոն մը գիտական աշխարհին համար:

Լա Նաբիւռ

Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ԻՐ ՀՆՏՐԸ ԾԵԾՈՂ ԳԻՆՈՎ ՏՂՈՒ ՄԸ ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Պետրոս անունով փոքրիկ տղայ մը կար որ իր ընկերներուն չափ չար էր. իր հայրն ու մայրն ալ իրեն համար խիստ թոյլ վարուած և երես հանած էին, այնպէս որ կը ձգէին Պետրոսին իր խելքին փչածն ընել: Թէեւ երբեմն կը յանդիմանէին, բայց Պետրոս կը բարկանար, կը պռնար և իր ծնողքը այլ եւս չէին համարձակէր աւելի խօսելու:

Պետրոս մեծնալով աւելի չար կը դառնար, անպարկեշտութեամբ կը պատասխանէր իւր մօրը, որ լռելեան կարտասուէր:

Տասնեութ տարեկան եղած ժամանակ, ամենէ գէշ սովորութիւններ ըստացած էր, միշտ գինետունը կ'անցունէր, և այն աստիճան շատ կը խմէր որ կը գինովնար:

Իր ծնողքը իրենց ըրածնուն վրայ զղջացած էին, բայց շատ ուշ: Կի-

րակի օր մը երբ խեղճ հայրը եկեղեցիէն ետ կը դառնար, գինետան քովէն անցնելով լսեց իր տղուն ձայնը, տունը վերադառնալով ըսաւ իւր կնոջը: « — Պետրոս գինետունն է, կը խմէ, գինով պիտի գայ ամեն կիրակի օրերու պէս. եթէ զայն մենք չ'ուղղենք հաստատապէս գինով մը պիտի դառնայ » կ'ինն պատասխանեց « Գա՛յ եղիր, գնա՛ զայն բեր: » Հայրը չէր համարձակէր, բայց վերջապէս որոշեց երթալ:

Կամաց կամաց քալելով, գինետունը գնաց, դրան առջեւ կանկ առնելով ըսկըսաւ վարանել ներս մտնելու համար: Պետրոս, հայրը տեսնելուն պէս, « — Հէ՛յ, ըսաւ անվայել ձայնով մը, ահաւասիկ հայրս, մտիր ուրեմն » հայրը բոլորովին դեղնած պատասխանեց: « — Զքեզ փընտրուելու եկայ, — » « Վայ, պատասխանեց Պետրոս, ի՞նչ նոր բան կայ տունին մէջ, ի՞նչ պատահեցաւ » — « Այս կայ որ խեղճ մայրդ կուլայ, որովհետեւ գինով որդի մ'ունի: » « Գինով, պօռաց Պետրոս, գինով, կրկնէ՛ ուրեմն անգամ մ'եւս » և վազեց իր հօրը վրայ « Այո՛ կրկնեց հայրը, զայրացեալ, կը տեսնես որ դեռ գինով ես: » Պետրոս իրաւի գինով էր, և չէր գիտէր իւր ըրածը, այնպէս որ համարձակեցաւ իւր հայրը ծեծել:

Այն ատեն գինետան մէջ գտնուողները ոտքի ելան, թէեւ ատոնք բարի ընկերութիւն մը չէին կազմեր հոն, բայց Պետրոսին այդ սոսկալի գործը իր հայրը ծեծելը, բոլոր մարդիկ իր դէմ զայրացուց: այնպէս որ Պետրոսին վրայ յարձակելով աղէկ մը ծեծեցին. և ութ գին հրելով գինետունէն դուրս վախտեցին: Պետրոս ազատելով անոնց ծեծէն անտառը փախաւ, իսկ հայրը արտասուելով տունը վերադարձաւ:

Երբոր Պետրոս անտառը հասաւ նստաւ և մտածեց թէ ի՞նչ պէտք էր ընել: Պետրոս ստուգիւ բացարձակապէս չար եղած չէր, ինչու որ իւր դէշ վարքէն սկսաւ արաստիւիլ, մանաւանդ որ գինիին շոգին գլուխէն ցրուած էր. ոտքի ելաւ, մեծ մեծ քայլերով ճամբայ առաւ. յանկարծ ինքզինք գիւղին երէցին դէմը դտաւ, որ նոյն միջոցին իր սովորական պտոյտն կընէր անտառին մէջ, աւերակ և հին դղեակի մը բոլորով: Պետրոս ուզեց փախչիլ. սակայն բարի երէցն զայն կանչեց « Պետրոս, Պետրոս. » Պետրոս կանկ առաւ, և սաստիկ արտասուելով պատմեց գլխուն անցածները:

« Տես, խեղճ տղաս, ըսաւ երէցը, ի՞նչ յանցանքի մղեց զքեզ գինովնալու ձախորդ սովորութիւնդ, և ո՞վ գիտէ, յաւելցուց նա տխրութեամբ, ո՞ւր պիտի առաջնորդէ զքեզ... տակաւին քիչ մը յոյս ունիմ, շարունակեց արժանաւոր երէցն, եթէ ուղես հաստատ որոշել այլ եւս չ'երթալ գինետուն, այս վայրկեանիս պէտք է որ երթաս թողութիւն խնդրես ծնողքէդ. զոր այնչափ ծանրութեամբ նախատած ես: »

« Հայր, ըսաւ Պետրոս, պիտի երթամ անմիջապէս խրատդ կատարելու. » և շուտով անցաւ գիւղը մօտ:

Պետրոս տան առջեւ հասնելով քիչ մը վարանեցաւ, ինչու որ կամէնար. բայց յիշեց երէցին բոլոր ըսածները. ուստի ներս մտաւ և տեսաւ որ իր հայրն ու մայրը կ'արտասուէին. ինկաւ անոնց ոտքերուն « — Ներողութիւն, հայր իմ, ըսաւ, ես դժբաղդ եմ, չար թշուառական մ'եմ, ներեցէք ինձ, կ'աղերսեմ զձեզ. կ'երդնում երբէք չ'երթալ այլ ևս գինետուն » հեծկտալով կը խօսէր, և կատարեալ գղջացողի մը դէմքն ունէր: Հայրը, Պետրոսը վեր առնելով, ըսաւ:

« — Կուգեմ զքեզ տակաւին ընդունիլ տանս մէջ, բայց չեմ կրնար քեզի ներել այն ատեն, երբ տեսնամ որ դու խոստմունքդ բռնած չես: — »

Պետրոս իր խոստմունքը բռնեց, այդ դէպքէն ի վեր կատարեալապէս փոփոխեցաւ, զգաստացաւ և աշխատասէր եղաւ. յարգելով միշտ իւր հայրն ու մայրն: Երբ անցնելու ըլլար գինետան առջեւէն կը յիշէր իրեն պատահած տխուր դէպքը և գլուխ ետին կը դարձնէր: Փորձով գիտցաւ որ գինովութիւն ամթալի մօլութիւն մ'է, որ կ'անպատուէ ըզմարդիկ. և որ յաճախ յանցանքներու կը մղէ: Իր հայրն ու մայրը բոլորովին ներեցին իրեն: Այդ ընտանիքը որ երբեմն այնչափ դժբաղդ էր, այդ դէպքէն ի վեր երջանկութիւն վայելել սկսան:

Նքի կապես փախչիլ գինովութեան, դիտե՛ գինով մը, տե՛ս, կա՞յ աշխարհիս վրայ բան մը որ աւելի սրսկայի եւ աւելի անպատիւ ըլլայ, քան այս մօլութիւնը:

Թարգմանեց ի Գաղղիերէմէ

Զսխռնիս ԿԱՐԱՊԵՏ Տ. Յ. ՔԵՇԻՇԵԱՆ

Աշակերտ Մեսրոպեան վարժարանի

ՉՈՐՐՈՐԴ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ համար կ'առնենք

Նախորդ խօսակցութեանց մէջ տեսանք թէ առողջաբանութիւնը որչափ խստապահանջ է ի մասին քանակութեան և յատկութեան այն շնչական սնունդին որ կոչի օդ: Նոյնչափ խստապահանջ է ի մասին այն սննդոց զորս բերնի միջոցաւ մեր ստամոքսը կը ներմուծենք:

Բայց սննդական առողջաբանութեան այս պահանջումներն և կանոններն ուսումնասիրելէ յառաջ, պէտք է համառօտիւ ամփոփենք թէ ինչ է սննդականութիւնը :

Ըսենք թէ մարդ մը որչափ կ'ապրի, կը շնչէ, կրնանք նոյնպէս ըսել. մարդ որչափ կ'ապրի, կ'ուտէ :

— Բայց ի՞նչու համար կ'ուտէ :

Մեր վերջին խօսակցութեան մէջ մարդս վառ կրակարանի մը նմանցուցինք. սակայն այդ նմանութիւնն բոլորովին ճիշտ չէր, վասն զի մարդս կը շարժի և կ'երթեւեկէ, մինչդեռ կրակարանը անշարժ է: Մարդս լաւ եւս է բաղդատեղ չոգեշարժ մեքենայի մը, զի չոգեշարժ մեքենայի նման մարդ ունի նիւթին վառարան մը յորում անընդհատ ածուխ կը վառի, և այդ վառարանին ջերմութիւնը կը ծառայէ ամբողջ մեքենայն շարժականութեան մէջ դնելու: Տղայքս, ասի ոչ միայն բաղդատութիւն մ'է, այլ և իրականութիւն մը. մարդս չոգեշարժ մեքենայի մը պէս չէ, այլ ճամբարիտ չոգեշարժ մեքենայ մ'է, որ կարող է ինքնին իւր պէտքերն հոգալ, որպէս ջուրն, ածուխն եւ այլն: Ներքին կրակը զոր խնամով վառ կը պահենք շարժելու ուժ կ'ուտայ մեզ՝ ճիշտ չոգեշարժ մեքենային կրակին պէս որ անխնէրը շարժման մէջ կը դնէ:

— Ի՞նչ պէտք է չոգեշարժ մեքենայի մը՝ չը կասելու համար շարժելէ :

— Երկու բան. նախ՝ ածուխ, վառ պահելու համար զայն շարժող կրակը, յետոյ՝ նիւթ, գործածուած մասերն նորոգելու համար, այսինքն երկաթ՝ անիւններու համար, պղինձ՝ խողովակներու համար, և պողպատ առանցքներու համար: Ուրեմն ամէն կենդանի անասնոյ, և ի

մասնաւորի մարդուն համար, հարկ անհրաժեշտ են երկու պայմաներ ապրելու համար :

Գատըգիւղ

ՅՈՎՍԷՓ Մ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 33

Առաջին վանկս է գոյական,

— Ուստի ունին գրագէտը համայն. —

Իսկ դերանուն մի ցուցական՝
Վանկըն երկրորդ իմ մի միայն :

Եթէ կ'ուզէք դուք հասկնալ,

Թ' ինչ է ամբողջս... — ահա այն ալ. —
Նա ածական մ'է վեցատառ .

— Ա՛րդ, բարեկամ, ի՞նչ է այս բառ. —

ՀՈՎՏԱՅԱՂԻԿ

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 34

Յար ընտանի

Չորքոտանի

Մ'եմ կենդանի :

Թէ գլխատես

Մեռնիմ ոչ ես

Այլ մ'ականիկ

Լինիմ փոքրիկ :

Չոր թէ չըջես

Առաւել եւս

Պզտիկ ուստուն

Մի անասուն

Դառնայ. զոր դուն

Ատես ի քուն :

ՍԱՐԳԻՍ Գ. ԳԵԶԵԱՆ